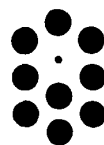

PRESSEMEDDELELSE
21. SEPTEMBER 2005

MODTAGET

21 SEP. 2005

Den Centrale Indlevering

**SOCIAL
FORSKNINGS
INSTITUTTET**

Socialudvalget (2. samling)
SOU alm. del - Bilag 245
Offentligt

SKOLEN KAN STYRKE SOCIALT UDSATTE BØRN

Børn med negativ social arv har ofte svært ved at opleve det som meningsfuldt og værdifuldt at anstrenge sig for at forstå og klare skolens udfordringer. Det kan give sig udtryk i uro, koncentrationsvanskeligheder og faglige vanskeligheder hos børnene. De keder sig, fordi det, der sker i skolen, ikke giver mening for dem.

Skolen skal derfor styrke børnenes "oplevelse af sammenhæng". Det vil sige, at vanskeligheder og udfordringer kan forstås og giver mening. Oplevelse af sammenhæng er afgørende for den enkeltes motivation, glæde eller afmagt. Skolen kan kompensere for børns negative sociale arv ved at hjælpe dem med at begribe og håndtere de faglige og personlige udfordringer.

Det viser en ny rapport fra Socialforskningsinstitutttet, der har fokus på skolen og den sociale arv. Danmarks Pædagogiske Universitet har stået for undersøgelsen, der indgår i forskningsprogrammet om social arv.

Det er sjældent de samme krav og udfordringer, de socialt udsatte børn møder hjemme og i skolen. Disse børn har derfor en særlig opgave i at oversætte "hjemmekompetencer" til "skolekompetencer" og omvendt. Ressourcestærke forældre har mulighed for at støtte deres børn i at "oversætte". En del ressourcetsvage forældre må overlade det til børnene alene at klare opgaven med at begribe og oversætte mellem forskellige måder at tænke på og forvalte viden og følelser på.

Børnene skal opleve, de er kompetente

De socialt udsatte børn skal altså støttes til at lære og udvikle sig i skolen uden hjælp hjemmefra. Lærerne kan bl.a. styrke børn med negativ sociale arv ved

- at involvere dem i aktiviteter med fagligt indhold og sociale samspil
- give dem særlige rettigheder
- anerkende deres sociale, faglige og personlige ressourcer ved at bruge dem i klassen.

Rapporten indeholder en gennemgang af eksisterende undersøgelser om negativ social arv og præsenterer teori, som danner grundlag for at analysere et empirisk materiale fra to skoler og to klasser. Den udpeger både en række udfordringer til skolen som organisation og giver konkrete retningslinjer for, hvad man kan gøre på klasseniveau for at kompensere for børns negative sociale arv.

Yderligere oplysninger: Lektor Charlotte Ringsmose, tlf.: 29 43 30 99, e-mail: cr@dpu.dk
Udgivelse: Anne Maj Nielsen, Kirsten Fink-Jensen og Charlotte Ringsmose. *Skolen og den sociale arv.*
Socialforskningsinstitutttet 05:07
Udgivelsesdato: 21. september 2005
Omfang/pris: 147 sider/145,00 kr. inkl. moms
Download/køb: www.sfi.dk, library@sfi.dk, tlf.: 33 48 09 46 – eller hos din boghandler.

05:07

SKOLEN OG DEN SOCIALE ARV

Anne Maj Nielsen
Kirsten Fink-Jensen
Charlotte Ringsmose

KØBENHAVN 2005
SOCIALFORSKNINGSINSTITUTTET

INDHOLD

FORORD	5
RESUMÉ	7
Fem kvaliteter i undervisningen hjælper børn med negativ social arv	8
Udfordringer til skolen	9
Positiv ethos gør det lettere for lærerne at styrke de udsatte børn	10
INDLEDNING	13
Formål	13
Negativ social arv – socialt udsatte børn	14
Kan skolen gøre en forskel?	15
Indskoling af udsatte børn – og deres familier	17
Effektive skoler	17
Teori og metode	21
DE UNDERSØGTE SKOLER: RANDSKOLEN OG CENTERSKOLEN	39
Valg af skoler og klasser	40
De valgte undersøgelsesmetoder	41

Begreber til karakterisering af udvalgte skoler	43
Randskolen	46
Centerskolen	55
Randskolen og Centerskolen – ligheder og forskelle	61

FAMILIEBAGGRUND OG SOCIAL ARV HOS BØRNENE I UNDERSØGELSEN	63
Familiemæssige ressourcer	66
Skolegang, venner og værdier	71
Hvordan kan disse svar forklares ud fra de inddragne teorier?	72
Opsamling af resultater	74

SOCIAL ARV, SAMSPIL OG LÆRING I SKOLEN	75
Undersøgelsesmaterialet	75
3.r på Randskolen	79
3.c på Centerskolen	100
Resultater: social arv, samspil og læring i skolen	120

SAMMENFATNING	123
Hvad kan skolen?	123
Perspektiver og udfordringer	134
Samspil mellem skole og negativ social arv – udfordringer til skolen	140

LITTERATUR	143
------------	-----

FORORD

Denne rapport er en afrapportering af resultaterne fra Danmarks Pædagogiske Universitets undersøgelse af skolen og den sociale arv. Hovedvægten i undersøgelsen ligger på en karakteristik og analyse af, hvilke strukturer og processer i skolen der kan medvirke til at kompensere for negativ social arv.

Undersøgelsen indgår i forskningsprogrammet om social arv. Det består af et samarbejde mellem Socialforskningsinstituttet (SFI), Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut (AKF), Danmarks Pædagogiske Universitet (DPU) og Statens Institut for Folkesundhed (SIF). Forskningsprogrammets fælles formål er at indhente viden om faktorer, der påvirker individets livssituation, og at gennemføre analyser af faktorernes betydning for individets trivsel, sociale integration, sundhed, familiedannelse, uddannelse og forsørgelse.

Rapporten rummer en opsamling af forskning i skolens muligheder for at kompensere for negativ social arv og giver en teoretisk forklaring på, hvordan samspil mellem skole og negativ social arv fungerer. Desuden indeholder den en empirisk undersøgelse, der omfatter to skoler og klasser, og som danner grundlag for at karakterisere de samspilsprocesser i skolen, der har betydning for skolens muligheder for at kompensere for negativ social arv. På dette grundlag udpeges en række udfordringer til skolen som organisation. Ved at tage disse udfordringer op kan skolen få bedre muligheder for at kompensere for negativ social arv hos eleverne. Desuden

udpeger undersøgelsen forskellige forhold, der kan tages hensyn til i undervisningen på klasseniveau, ligeledes med henblik på at øge skolens kompenserende muligheder.

Rapporten er skrevet af lektor, ph.d. Anne Maj Nielsen, lektor, ph.d. Kirsten Fink-Jensen og lektor, ph.d. Charlotte Ringsmose, alle fra Danmarks Pædagogiske Universitet. Programleder, mag.art. Else Christensen fra Socialforskningsinstituttet har læst og kommenteret et udkast til rapporten og takkes for gode råd og kommentarer.

København, juni 2005

Jørgen Søndergaard